

Forslag til revidert avløpsdirektiv – Norsk Vanns posisjonsdokument

Bakgrunn

EU-kommisjonen la frem forslag til et revidert avløpsdirektiv 26. oktober 2022. Forslaget inneholder både strengere og nye krav til håndteringen av urbant avløpsvann. Formålet er fortsatt å beskytte miljø og helse, men Kommisjonen foreslår i tillegg at direktivet skal ivareta nye hensyn som reduksjon av forurensning fra overvann, energiforbruk, styring og åpenhet i avløpssektoren.

Gjennom evalueringsprosessen av gjeldende avløpsdirektiv har EU-kommisjonen identifisert noen hovedtema for revisjonsarbeidet:

- Gjenværende forurensninger, det vi si forurensninger som skyldes manglende etterlevelse av gjeldende bestemmelser, forurensninger fra mindre tettbebyggelser (<2000 pe) som ikke er dekket av dagens direktiv, forurensninger fra dårlig fungerende renseløsninger for avløp fra spredt bebyggelse, og forurensninger fra urbant overvann og overløp.
- Nye utfordringer som er kommet til etter at direktivet ble innført, nærmere bestemt mikroforurensninger, klimagassutslipp, energiforbruk, gjenvinning av resurser fra avløpslam og sykdomsovervåking.
- Styring av sektoren, blant annet gjennom krav til at landene skal overvåke utslippene og gjøre nøkkelinformasjon om resultatene tilgjengelig for befolkningen og abonnentene.

Alle interessenter kan gi innspill til direktivet via EU-kommisjonens hjemmeside innen 14. mars 2023: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12405-Water-pollution-EU-rules-on-urban-wastewater-treatment-update-en>

Det kan også gis innspill direkte til Miljødirektoratet slik at de kan få benytte disse som bakgrunn for sitt høringsinnspill og videre arbeider med direktivet:

<https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/fagmeldinger/2022/desember-2022/eu-direktiv-om-avlop-revideres/>

Norsk Vann oppfordrer alle til å sende inn innspill både til høringen til EU og til Miljødirektoratet.

Norsk Vann mener

Norsk Vann støtter en revisjon av det over 30 år gamle avløpsdirektivet fra EU. Det er behov for en modernisering og oppdatering blant annet for å inkludere ny kunnskap, nye forutsetninger og behov.

EU-kommisjonen har et ønske om at direktivet skal være enkelt og ha standardiserte krav til rensing, «one-size-fits-all». Dette fører til absolutte minimumskrav som ikke er tilpasset behovet i vannforekomsten, og som vil kunne føre til både store kostnader og stort miljøfotavtrykk uten tilsvarende økt beskyttelse av vannmiljøet. Minimumskravene må derfor være mer fleksible, uten at det går på bekostning av hensynet til vannmiljøet, siden vanddirektivet og det norske regelverket hjemler at myndigheten kan stille strengere krav til utslipp der det er et behov.

Norsk Vann mener det må være et hovedprinsipp at krav til rensing skal være begrunnet ut ifra et mål om å oppnå god tilstand i vannforekomsten slik vannforskriften krever, i tillegg til å beskytte folkehelsen og ivareta brukerinteresser. Å rense bare fordi det er teknologisk mulig er ikke bærekraftig. Forsterkede renskrav innebærer både behov for store investeringer for å bygge nye renselanlegg med tilhørende klimafotavtrykk og økte driftskostnader. Drift av mer avanserte renselanlegg krever dessuten mer bruk av innsatsmidler, som energi og kjemikalier, i tillegg til tilgang på kvalifisert personell. Unødig strenge renskrav, som ikke er basert på reelle behov i vannforekomstene er ikke bærekraftig, og må derfor unngås.

Kravene må tilpasses regionale og lokale forhold i større grad enn det som forslaget legger opp til. Norge skiller seg fra mange andre europeiske land på grunn av lang og robust kyst, geologi, klima, hydrologiske forhold, vannkvaliteten i vannforekomstene, samt befolkningstetthet og bosettingsmønstre. Mange av kravene i direktivet er ikke tilpasset behovene i norsk vannmiljø, og er dermed heller ikke målrettet for å løse de gjenværende utfordringene.

Hvis forslaget ikke justeres, risikerer vi krav som flere steder i Norge gir unødig kostbare tiltak med liten eller negativ miljønytte. En slik kombinasjon vil ikke være et godt bidrag til å øke forståelsen av miljøarbeid, og øker risikoen for redusert tillit til miljøforvaltningen.

Norsk Vann har gått nøye gjennom direktivet og identifisert de punktene som vi mener bør forandres i den endelige teksten, for å ivareta hensynet til en mest mulig bærekraftig forvaltning av vannmiljøet i Norge. Dette er:

1. Krav om at alle avløpsrenseanlegg i tettbebyggelser over 1 000 pe skal ha sekundærrensing uavhengig av type- eller tilstand i resipienten

Norsk Vann mener det er uheldig at minimumskravet til avløpsrensing kun er knyttet til en fast reduksjon av organisk stoff. For oksygenrike vannforekomster i områder som ikke er nitrogensensitive, vil det ofte gi en bedre beskyttelse av vannmiljøet å fjerne fosfor, slik dette allerede er gjennomført i store deler av landet. Der hvor utslippet går til en robust sjøresipient (mindre følsomt område i dagens forskrift) vil tilpassede renskrav kunne gi en tilstrekkelig beskyttelse og være den mest bærekraftige løsningen.

2. Krav til renseseffekt for nitrogen på 85% eller utslippskonsentrasjon på maksimalt 6 mg/l

Norsk Vann støtter at det må bygges flere avløpsrenseanlegg med nitrogenfjerning der vannforekomsten er sårbar for tilførsel av nitrogen. Miljømålene her kan trolig nås selv uten de svært høye renskravene som er foreslått. Nitrogenfjerning krever biologiske prosesser, som er mer langsomme i kaldt vann. Det kreves derfor lenger oppholdstid, mer energi og andre innsatsmidler for å oppnå samme rensresultat som i varmere europeiske land. I tillegg er norske anlegg innebygd, noe som gir et økt klimafotavtrykk under drift (varme, ventilasjon). Det må derfor åpnes for differensierte renskrav for nitrogen basert på anleggsstørrelse, vannforekomst og vanntemperatur.

3. Krav om at alle avløpsrenseanlegg med belastning over 10 000 pe i nedbørfeltet til sårbare områder skal gjennomgå tertiærrensing

Norsk Vann mener et absolutt krav om tertiærrensing for alle anlegg over 10 000 pe i nedbørfeltet til et sårbart område ikke er godt begrunnet. Det må åpnes for at man ved fastsettelse av krav inkluderer en vurdering av hvor mye nitrogen fra utslippet som når frem til og påvirker det sårbare området. Naturlig retensjon, dvs. hvor mye som holdes tilbake eller brytes ned på veien, må inngå som del av beslutningsgrunnlaget. Anlegg med nitrogenfjerning vil ha et relativt stort klimafotavtrykk og anleggene bør derfor bygges der de vil gi en miljøgevinst for det sårbare området og ikke alene på grunn av geografisk plassering.

4. Krav til 80 % reduksjon av mikroforurensninger

Det viktigste tiltaket for å redusere utslipp av mikroforurensninger er tiltak ved kilden. Bare ved å regulere og redusere samfunnets bruk av giftige og miljøskadelige stoffer kan vi beskytte både folkehelsen og vannmiljøet. Ensidige «end-of-pipe» løsninger er derfor ikke bærekraftige, men må inngå som en del av en plan for å fase ut eller regulere stoffene.

Norsk Vann mener det er positivt at direktivet inkluderer krav til fjerning av mikroforurensninger i tettbebyggelser over 10 000 pe der vannforekomsten er sårbar for utslipp av denne type stoffer. Vi mener imidlertid at et absolutt krav for alle anlegg over 100 000 pe ikke er godt begrunnet. Det bør

også for disse anleggene gjøres en risikovurdering for å kartlegge det reelle miljøbehovet, i tråd med målet om god tilstand etter vannforskriften. Kravet til 80% fjerning tar ikke hensyn til innløpskonsentrasjonen, og kan bety svært ressurskrevende tiltak der avløpsvannet som skal renses har lavt innhold av mikroforurensninger. Et rensekrav må derfor omformuleres til et konsentrasjonskrav.

5. Krav om å redusere utslipp via overløp til under 1 % basert på tørrværstilrenning i alle tettbebyggelser over 10 000 pe.

Norsk Vann mener det er positivt med krav om helhetlige planer knyttet til vann i by med mål om å redusere forurensning fra overløp og overvann. Et krav om å redusere utslipp via overløp til under 1 % basert på tørrværstilrenning anses imidlertid som urealistisk og bør ikke inkluderes i dette direktivet.

6. Krav til prøvetaking og dokumentasjon av rensekrav

Norsk Vann mener at kravene knyttet til prøvetaking og oppfyllelse av rensekrav burde ha vært oppdatert i det nye forslaget. Kravene er utformet med tanke på tradisjonelle avløpsrenseanlegg og kan virke hindrende for nye teknologi og nye løsninger. Det er uheldig.

Norsk Vann støtter krav til økt dokumentasjon av renseresultater og utslipp i revidert direktiv, men det må åpnes for alternativ prøvetaking/dokumentasjon, slik at krav til prøvetaking ikke hindrer naturbaserte løsninger, som infiltrasjon. Det bør også åpnes for alternative metoder for å dokumentere rensegrad, som for eksempel on-line målere eller bruk av andre driftsparametere. Kravene bør i tillegg stilles som årlig gjennomsnitt og ikke basert på resultat fra hver enkelt prøve slik det er formulert i sekundærrensekravet. Det er uheldig med krav hvor noen enkeltdøgn kan medføre at krav for et helt år ikke overholdes. I tillegg er det foreslåtte kravet til antall konvensjonelle prøver for de største anleggene altfor høyt.

7. Stramme (urealistiske) tidsfrister og kostnader

Norsk Vann mener at de forventede kostnadene som er beskrevet i bakgrunnen til direktivet er altfor lave og Norge må forvente langt høyere kostnader med tilhørende økning av gebyr. Dette fordi kostnadene som er brukt er for lave i seg selv, blant annet har Norge, i motsetning til mange europeiske land, innendørs anlegg. Norge vil i tillegg få svært mange nye tettbebyggelser som blir omfattet av direktivet når virkeområdet justeres til å omfatte alle tettbebyggelser fra 1 000 pe, spesielt på grunn av bosettingen langs vår langstrakte kyst.

Norsk Vann mener mange av tidsfristene som er foreslått i direktivet er urealistiske. Det er allerede i dag store utfordringer knyttet til kapasitet og kompetanse i markedet. Det vil ikke være mulig å bygge om alle mekaniske og kjemiske avløpsrenseanlegg i alle tettbebyggelser fra 1000 pe til sekundærrensing innen 2030. I tillegg kommer nye krav til tertiær- og kvartærrensing. Den mest krevende jobben er likevel nødvendige arbeider med sanering og fornying av ledningsnett, inkludert overførings- og pumpeledninger.